Från Sveriges bygder.

Intressanta skildringar.

I

Finnkolonierna i Härjedalen. — Ett bärg för en halv tunna råg.

Ytterhogdals socken med Ångersjö kapellförsamling ligger inom Hälsinglands område vid Hoans inflöde i Ljusnan. Namnet härledes av förutnämnda å, och socknen skrevs 1406 "Hoodeld" och 1432 "Ytra-Hoodall."

Socknen var fordom annex till Ljusdal, men skildes därifrån 1562 och blev då eget pastorat, vartill såsom annex då lades Haverö i Medelpad. Detta förhållande fortfor till 1818, då Haverö blev eget pastorat. I stället avsöndrades överhogdal från Sveg och lades till Ytterhogdal, vartill det hör sedan 1825. Länge hörde pastoratets båda socknar till olika län, men detta avhjälptes då på grund av kungabrev den 13 nov. 1863. Ytterhogdals socken med Ångersjö kapell överflyttades från Ljusdals tingslag av Gävleborgs län till Svegs tingslag i Härjedalen av Jämtlands län. Jämlikt samma kungabrev hava såväl Ytterhogdal med Ångersjö kapell som Överhogdals kyrkosocken blivit överflyttade från ärkestiftet till Härnösands stift. Med ett invånarantal av omkring 2,000 personer och med ett ytinnehåll av 12 kvmil är socknen att räkna bland länets större.

Naturen har här ett helt annat skaplynne än i Härjedalens socknar. De få bärgsträckningar äro i allmänhet låga och omkring de i många bukter inskjutande sjöarna utbreda sig leende ängar, där täcka lövdungar och mörka barrskogar omväxla med bördiga fält och välbyggda gårdar. Jordmånen är jämförelsevis god, men ofta inträffa här liksom i Härjedalen tidiga nattfroster, som fördärva den lovande skörden. Jordbruk och skogshantering äro huvudnäringar.

Älsta kyrkan skall ha stått i byn Fåssjö intill omkring 1350. Nuvarande kyrkan är av sten med ovanligt tjocka väggar och är byggd 1809. Hon företer den egendomligheten, att tornet står i öster. Till socknen har i forna tider stor invandring av finnar ägt rum. Den första kolonien kom till Gässjö. Där bodde de i 7 år, innan de förutvarande inbyggarna i Fåssjö fingo någon vetskap därom. Upptäckten skedde därigenom, att en fåssjöbo, som gått till Svartsjön för att fiska, på andra sidan sjön fick se en svart ko. Han trodde, att djuret kommit vilse och sökte fasttaga det, men kon sprang undan, upp i berget, dvs. till Gässjö. Där träffade han en man, som sade sig heta Staffan och hava i sällskap med sin bror och sina kamrater flytt från Finland för att undgå kriget där, vilket lär ha varit Erik den heliges korståg. Brodern hade emellertid avlidit. "Var har du begravt honom då?" frågade fåssjöbonn. "Vid källan där," ljöd svaret. Denna källa kallas ännu för Staffanskällan.

Finnarna levde mest på jakt och fiske, men de svedjade även och sådde råg. Innan de hunno bygga logar tröskade de rågen på isen under vintern.

Då fåssjöborna begynte anlägga fäbodar i Gräbban, en mil från Gässjö, utbrast en finne: "Folk blir allt värre och värre. Nu sätta de sig ner alldeles på näsan på en stackare."

I trakten finnas ännu följande namn, som hava finskt ursprung: Höjnalamp (Grästjärn), Höjnuse (Gräsmyran), Poskalamp (Träsktjärn), Porramärk (Rundebärget), Raskalamp (Byxtjärn), Gärspasnäret (Lekattssnäret) och Mostikamärk (Blåbärsbärget).

Den andra finnkolonien slog sig ned vid Habärget, men blev fördriven därifrån av de förutvarande inbyggarna, till vilka finnarna svarade: "Ja, så ha bärget då." Därav dess namn. Från Habärget flyttade de till Huskölen och Björnbärg. Förste finnen i Huskölen eller "Finnan", köpte av bonden i Flon hela bärget för en halv tunna råg.

Ja, så säga sägnerna.

Befolkningens lynnesart är såsom naturligt är mera släkt med hälsingens än med härjedalingens. Av det vilda hälsingelivet märkes dock ej något utan hälsingens handlingskraft tar sig uttryck i idog strävan både på den materiella och den ideela odlingens fält.

II

Sillen i Jämtlandssjön. — Jeppe Sigurdsons söner.

Lockne socken i Jämtland har en areal av nära 2 kv.-mil och omkring 1,800 invånare. Den skrevs 1314 för "Lopna" och utgjorde då ett eget gäll. Socknen förekommer ofta i medeltidshandlingar och skrives olika för Lupne, Loptne och Luffni samt Loften. I nyare tider har den varit annex till Brunflo. Den räknas med till den fruktbara Storsjöbygden och idkar ett givande åkerbruk. De flesta hemmanen liksom sockenkyrkan ligga omkring den 1,000 fot över havet belägna Locknesjön, efter vilken socknen sannolikt har sitt namn. Endast sockenens nordöstligaste hörn når till en vik av Storsjön. Socknen är, liksom i allmänhet nejderna kring Storsjön, en bygd med gammal odling. Flera av dess hemman nämnas i medeltidshandlingar, såsom Rossbol, Döviken, Boron och Ånge, alla belägna vid eller i närheten av Locknesjön.

Lockne äldsta kyrka byggdes i förra delen av 1100-talet och var bekant för sitt höga torn. Som andra katolska kyrkor hade hon flera altaren, en mängd bilder osv., men inga sittbänkar. I mitten av 1400-talet byggdes en ny kyrka, även den med ovanligt högt torn. Den nuvarande kyrkan uppfördes åren 1793 — 94.

Den förut nämnda Locknesjön är på grund av vissa naturegendomligheter mycket omtalad. Så finnas i den s. k. Mussviken en 7 a 8 stycken grythålor av nära en meters diameter, som falla bräddjupt av från bottnen, och vilkas djup ingen lär kunnat utröna. Lika är förhållandet med det s. k. Djuphålet, vilket är av 8 alnars diameter. Enligt folkfantasien skall sjön förmedels dessa hålor haft förbindelse med havet, vilket bestyrkts med den sägen, att på 1500-talet sill blivit fångad i sjön och skall till minne av sillfisket två sillar blivit avritade på Lockne kyrkodörr. Enligt folksägnen skall även mellan denna sjö och en annan, nämligen Sundsjön, finnas en underjordisk förbindelse, vilket skall bestyrkas av ett lika slags små sik fångas till större myckenhet på endera stället, då det andra ger mindre — Av vad som berättats om ifrågavarande sjö är nog mycket endast en produkt av folkfantasien, men att det finns någon grund för en del uppgifter är säkert, och en vetenskaplig undersökning av sjön vore av stort intresse.

Sagan och sägnen lever även på denna ort. Bland annat berättas från grå forntid, att en viss Jeppe Sigurdson, boende i nuvarande ödesbölat Stegen, en morgon uppmannade sina tre söner att var för sig under dagens lopp närmare sjön uppsöka för bosättning lämpliga ställen. De drogo ut och återvände på kvällen samt redogjorde då för fadern för det sätt, på vilket de fullgjort sitt uppdrag. Den äldste sade sig hava träffat på ett ställe med god jordmån, varest han redan upphackat en säng åt sig. Den andre förklarade, att han bestämt sig för en plats, som var bevuxen med rosling (Andromeda polifolia). Denna hade han rivit upp på ett område, vars areal motsvarade ett bord eller bol. Den tredje sonen omtalade, att han stannat på ett näs, där asp växte. Sedan gubben hört detta, gav han åt de ifrågavarande ställena namnen Hacksäng, nu Haxäng, Rossbol och Aspnäs, nu Espnäs, och uppstodo sälunda, säger folkmyten, dessa byar.

Till sist må omtalas, att Locknebornа efter en fiskort i Locknesjön, kallad smärling, i angränsande socknar kallas för "Locknesmælingen."

III

Magnus Ladulås Hammerdalbesök. Herden som "märkte sina får". Jättekvinnans hår.

Hammerdals socken i norra Jämtland är med invånarantal av något över 5,000 den andra i ordningen bland länets socknar i fråga om folkmängd och överträffas endast av den norr om Hammerdal liggande socknen Ström. Och med ett ytinnehåll av något över 12 kvadratmil är den även i det hänseendet att räkna bland de största.

Namnet är med hänsyn till den geografiska beskaffenhet tvivelsutan att härleda från det fornnordiska ordet "hamorr," vilket betyder brant skogsbacke. I äldre skrifter skrives socknen Hambra-, Hamar- och Hamerdal.

Hammerdal var i någon mån befolkat under hednatid. Fornlämningar från den yngre järnåldern finnas därstädes, och ett och annat fynd har blivit gjort, härledande sig från samma tid. Bygden har antagligen tidigt blivit kristnad, och Jämtlands förste prost, eller åtminstone den förste, som historien känner, skall ha haft sitt säte och verkat här så tidigt som år 1282. Prosten, vars namn var Agmunder, omtalas ha varit närvarande i Brunflo vid en laga delning förutnämda år och är även nämnd i bihanget till S:t Olofs saga.

I 1314 års förteckning över den s. k. sexårsgården nämnes "Hambradal cum annexe." Detta annex var med stor sannolikhet den förstnämnda socknen Ström, vilken århundraden bibehållet denna egenskap och först i senare tid avsöndrats till eget gäll.

Socknens nuvarande kyrka är den tredje i ordningen på samma plats. Hon är av sten med torn och byggdes år 1781. Tornet uppfördes år 1817.

I medeltidshandlingar förekommer socknen rätt ofta. År 1345 förordnade konung Magnus vid ett besök i Jämtland, att böderna i "Hambradal" skulle oberoende av den stadga som för Jämtland i allmänhet blivit utfärdad, hava sin vapensyn efter gammal sed om vintern när sysselmanen eller fogden kom till dem att upptaga konungens skatt. Fem år senare besökte konung Magnus ånyo Jämtland och avlät då på förhand, i februari 1350, ett brev, vari han förkunnade för bönderna i Rafund, nuvarande Ragunda, och Hambradal, att han på sin resa till Nidaros skulle stanna hos dem över påsken, varför han bjöd dem sörja för färsk fisk till den tiden.

Från tiden för reformationens införande berättas, att när socknens präst Jonas Erici Sparf på 1540-talet predikade den nya läran, blev han utdriven ur sin kyrka och förföljd tillitill ett loft och försvarade sig där med en "dalbila," varvid några av förföljarna också sårades. Då han sedan anklagades härför, svarade han: "En herde måste märka sina får, att han dess bättre må känna dem."

I Jämtland förekommer än i dag talesätt som sådana, att "man skall resa utrikes till Hammerdal." Dessa torde ha uppkommit därigenom, att en del av östra och norra Jämtland, däribland Hammerdal, åtminstone under någon tid hörde till Sverge, då Jämtland i övrigt hörde till Norge.

På den tiden då jättarna huserade litet varstädes i Sverige berättas en jättekvinna ha varit bosatt å Trollkäringsholmen här i Hammerdal. En dag beslöt hon sig för att förena Kallsnäs med ett näs, som sköt ut från mitten av Ede äng. Därvid gick hon tillväga så, att hon löste sin hårfläta, band den om näset och begynte draga av alla krafter. Håret höll, men icke näset. Det ramlade sönder i flera avdelningar, bildande de därstädes nu befintliga holmarna. I förargelsen över sitt missöde tog jättekvinnan två stora stenar å Trollkäringholmen och kastade dem till hällan vid östra ändan av sjön, där de ligga än i dag. Ja, så säger sägnen.

Något för Hammerdalsborna utmärkande är deras dåkraft på jordbrukets område. Stora områden ha under senare tid förvandlats från ödsliga myrmarker till skörderika fält, som bära vittne om odlarens flit och om sant fosterlänsk gärning.

IV

Frun som slog ihjäl sin piga med en nyckelknippa och prosten som dog av glädje över sin likstol.

Dörby församling, som är belägen i Norra Möre härad av Kalmar län, gränsar i norr och nordöst till annexförsamlingen Kläckeberga, i söder till Hossmo, i öster till Kalmar landsförsamling och i väster till Ljungby. Hemmanantalet uppgår till omkring 35 förm. mantal och arealen till 0,32 kv.-mil. Folkmängden utgjorde den 31 dec. 1918 1,195 personer. Huvudnäringen är jordbruk. Av industri finns ett tegelbruk inom socknen, i Nygärde, vars tillverkning är vitt känd. Kyrkan, som är byggd på 1100-talet av kullersten med tak av ekspån, är näst Kläckeberga kyrka äldst i hela Kalmar län. Taket jämte inredningen avbrändes av danskarna under Kalmarkriget 1611 — 1613, men reparerades 1613 efter krigets slut. Som något sällsynt vid en kyrkobyggnad är här att anmärka, att man byggt en krokig trappa som skjuter ut om ytterväggarna och går från sakristian upp till predikstolen. Kyrkan, som är tornlös, har en fristående klockstapel av trä, vari hänga två ringklockor, den stora skänkt av slottsloven på Kalmar slott, Henric von Köhlens änka Britta Kihl.

Om denna Britta Kihl berättas det att hon i vrede på en av sina pigor slog till denna i huvudet med en nyckelknippa så att hon dog. En minnessten häröver har förr legat på kyrkogården, men har för några år sedan lagts in i ringmuren som omsluter kyrkogården. En ny kyrkogård norr om kyrkan blir snart färdig. På kyrkogården ligga många bemärkta män begravna.

Enligt kungl. brev av år 1851 upphörde Dörby pastorat att vara prebende åt stiftets biskop, och fick sin förste kyrkoherde Pehr Kullberg år 1853. Det var denne prosten Kullberger som väckte den bekanta processen om likstol efter fröken Linnerhielm på Ebbetorp. Processen rörde sig om närmare 20,000 kr. och de blevo tillerkända Kullberger. I glädgen häröver dog han hastigt den 7 febr. 1878. Pehr Kullbergers fader P. A. Kullberger, var kommunister i Dörpy. Det berättas att han en gång kom för sent till en gumma som han skulle giva nattvarden. När han kom dit var hon redan död. Tre veckor därefter, när han reste hem från Kläckeberga kyrka, fick han se henne (hon var då redan begraven) stå vid korsvägen vid Högalid. Han blev så förskräckt däröver att han blev sjuk, och endast några dagar därefter dog han den 11 febr. 1812.

Bland större historiska gods må nämnas: Barkestorp, Ingelstorp, Dansbo, Ebbetorp och Ulvsborg. Barkestorp nämnes på 1500-talet, då det ägdes av den för länge sedan utdöda ätten Kyle, av vars medlemmar många nämnas riksråd. Den förste av denna ätt, Klas Jönsson Kyle, fick rymma ur riket för det han slöt sig till Sigismunds parti. Hans många gods, däribland Barkestorp, indrogos då till kronan. Karl IX donerade Barkestorp till slottsloven på Kalmar slott Henric von Kölhén, och ärvdes efter hans död av änkan Britta Kilh. På 1630-talet ägdes det av landshövding Hans Claason-Kyle, bekant för sina märkvärdiga äktenskap. I det första äktenskapet ägde han den lärda Vendla Schytte och efter hennes död en tysk dam Elsa Katharina van der Lyke, som beskylldes för en otillåtenkärlekshandel med hans granne på Ingelstorps gård Eric Soop. Hon dömdes av Svea hovrätt 1651 för äktenskapsbrott till "100 daler, sölfver," men fick böta endast 80 daler, emedan hon var en främling och av ringa bord. Från släkten Kyle kom Barkestorp i slutet av 1600-talet till presidenten i tribunalet Edvard Erenstein. Han dog 1686 och sedan står ryttmästare Pistol som ägare, senare överste Georg Didric von Essen av Zelle, gift med biskop Brauns dotter Beda, med vilken han fick gården. Dessutom har grevinnan Alexandra Hamilton ägt gården. Nu har hr Robert Svensson från Läckeby inköpt gården. Barkestorp med Ingelstorp utgör en av häradets större possessioner och utgör något över 6 mantal. På Ingelstorps gård framför mangårdsbyggnader stå två granar, vilka i orten gå under benämningen greven och grevinnan. De äro från och med i år fridlysta.

Även Dansbo är en gammal historisk gård ty den räknar sina anor från 1600-talet, då den ägdes av Lars Larsson-Grubbe, sannolikt fader till stadspresidenten i Kalmar, Christoffer Larsson Grubbe. En gård som även tillhört presidenten är Hagbynäs i Kalmar landsförsamling å vilken Grubbe erhöll drottning Kristinas donationsbrev 1649, att det besitta.

V

RÖVRARNA I LAFORSGROTTAN. — DEN GAMLA KLOSTERRUINEN.

Lågt up i västra Hälsingland ligger Färila, i norr gränsande till Härjedalen, i väster till Ljusdal och i söder till Järvsö.

Namnet Färila skall enligt sägen, betyda fara illa, och har troligen kommit av, att ett förr i tiden ganska livligt trafikerat överfartsställe över Ljusnan varit mycket farligt, och den resande hade här fått fara illa.

Färila saknar ännu så länge järnvägen genom förverkligande av järnvägsprojektet Ljusnan — Sveg, kommer denna olägenhet antagligen att inom den närmaste tiden avhjälpas.

En livlig biltrafik uppehåller nu förbindelsen med "stora världen", dvs. Ljusdal. På grund av att järnväg saknas kunna ej några större industriella anläggningar göras inom socknen, ehuru flera stora möjligheter härtill finnas och främst bland dessa Laforsen med sin ofantliga enärgimängd, som nu ligger oanvänd. Hela socknen genomflytes av Ljusnan, som omkring 2 mil norr om Färila kyrka bildar det vältiga vattenfallet, Laforsen kallat. Laforsen har under alla tider spelat en stor roll i folkfantasien, och otaliga äro de sagor och sägner, som äro förknippade med detta vattenfall.

Vad som emellertid gjort Laforsen intressant är en väldig grotta i de gigantiska berghällar, som skjuta ut i själva forsen. Vid de sprängingar, som för några år sedan gjordes i Laforsen för att underlätta timmerflottningen därstädes, blev även grottan delvis sönderspräng, men stora delar återstå ännu av densamma. Om denna grotta berättas bl. a., att den under många år tjänade som tillhåll för rövare och stigmän, vilka allt som oftast företogo förödande plundringståg till de omgivande bygderna. Vid en av dessa sina plundringar hade de som byte även fört med sig till grottan en ung kvinna, som sedan hölls fången där. Rövrarna hade sagt henne, att om hon gjorde minsta försök till flykt, skulle de döda henne genast. En gång hade flickan emellertid lyckats komma ut ur grottan och med fara för sitt liv begivit sig till närmaste by. Här berättade hon att hon nyligen fött ett barn, som rövrarna kastat i strömmen, och henne själv hade de misshandlat på alla sätt. Hon uppmanade nu byborna att beväpna sig och överfalla grottans invånare medan de sovo.

Bönderna följde också hennes uppmaning och lyckades gripa rövrarna, vilka genast dödades, och härigenom befriades den kringliggande bygden från de fruktade ogärningsmännens illdåd.

Sedan dess har Laforsen varit en fredlig plats, dit hundratals turister årligen färdas för att se och beundra det storslagna natursceneriet.

Vad som dock mest tilldrager sig den kulturellt intresserade turistens uppmärksamhet, då han kommer till Färila, är säkerligen den gamla ruinen å Digerkölens fäbovall, belägen omkring 3 mil från Färila kyrka. Djupt in i skogen, fjärran från alla människoboningar ligger här en urgammal ruin, som av allt att döma är lämningar efter ett kloster från 12:e eller 13:e århundradet. Flera personer ha på senaste åren sökt utröna från vilket århundrade ruinen förskriver sig och vad den varit, men någon äldre beskrivning häröver har ej kunnat hittas. Däremot vet folksägnen berätta, att just denna ruin är lämningar efter Gudsbergs kloster, vilket namn ofta återfinnes i gamla skrifter men ej anger, var nämnda kloster skulle vara beläget. En hävdateckna-re från mitten av 1700-talet säger i sina efterlämnade skrifter sig bestämt veta, att en person vid namn Oloff i Färila blivit intagen i det andliga broderskapet av föreståndaren vid Gudsbergs kloster, Jogha Jönsson. Nämde författare anser det därför mycket troligt, att detta kloster låg inom Färila församling.

Enligt en annan beskrivning, som även den utpekar Digerkölens ruin såsom varande lämningar efter Gudsbergs kloster, skall detta ha tillhört Bernhardinerorden och varit Hälsinglands första påvliga seminarium.

I en beskrivning som utkom år 1880 omtalas, att hos en bonde i Färila förvarades ett s. k. Gobers täcke, föreställande Edens lustgård, "är tillverkat av en nunna vid Gudsbergs kloster."

Sägnen berättar, att klostret förestods av nämde Jogha Jönsson till år 1350, då digerdöden svårt härjade här uppe och klostrets samtliga invånare utdogo. Denna berättelse är ju mycket trolig, och namnet Digerkölen — som den nuvarande fäbodvallen kallas — talar även för dess sannolikhet. Att digerdöden härjade mycket svårt inom Färila, vet man med säkerhet. I en samtida anteckning berättas bl. a. om en tiggare, som gått genom hela socknen för att få mat, men att han ej träffat levande människor mer än i två gårdar: prästgården och en bondgård. Härigenom kom det sig säkerligen, att klostret — eller vad det nu varit — föll i glömska. Först några årtionden senare, då socknen åter började befolkas, berättade kanske någon om den övergivna helgedomen, och så har sägnen gått vidare intill våra dagar.

Nu är den gamla helgedomen inbäddad i mossa, och hundraåriga träd stå på vakt omkring densamma. Och i trädens kronor susar vinden med stilla vemod: Det var en gång....."

SVERIGES NYASTE HISTORIA.

Socialismen gjorde sitt inträde i Sverige omkring 1880 med den originelle skräddaren August Palm, som efter en utvisning från det dansktyska Nordslesvig med nit och iver och en god del försonande humor började predika dess läror i Sverige. Han trängdes likväl snart åt sidan av den unge Hjalmar Branting, som med sin kända talang och hänsynslöshet började inom pressen agitera för socialdemokratiens sak. Vid hans sida ställde sig snart i Skåne den icke mindre begåvade men tidigt avlidne Danielson, och från början av 1890-talet begynte socialdemokratiska fackföreningar bildas, först i Stockholm o. Skåne och sedan runt om i landet.

Redan vid 1890 års val till Andra kammaren uppställdes Branting som kandidat för en av Stockholms valkretsar med stöd av en radikal grupp inom dåtidens liberala parti. Såväl då som 1893 föll han dock igenom men 1896 höll han sitt intåg i kammaren såsom dess förste och ende socialist. Det starka industriella uppsving, som delvis på konstlad väg framkallades av de höga industritullarna, förde med sig en plötslig och stark tillväxt av fabriksarbetare, som i mängd slöto sig till socialdemokratien, och i trots av den då gällande höga census för valrätt ryckte den ena socialisten efter den andra in i kammaren.

Först med den 1909 slutgiltigt genomförda Lindmanska rösträttsreformen fick dock socialdemokratien riktigt luft under vingarna i Sveriges politiska liv. Redan vid 1911 års allm. val, de första efter den nya ordningen, kunde den besätta 64 platser i Andra kammaren, och om ej det proportionella valsättet varit, hade deras antal blivit ännu större. Valen förde omedelbart den andra ministären Staff till makten. Den bestod av idel liberala, men dess chef uttalade snart det bevingade ordet om en "fruktbärande samverkan" mellan de liberala och socialdemokraterna för lösning av de stora samhällsfrågorna i vänsterfrisinnad riktning. Redan under sin Uppsalatid hade Staff stått i förtrolig beröring med Branting o. den inflytelserika radikala studentföreningen Verdandi, ur vilken många av det nya seklets ledande vänstermän utgått, var till stor del deras verk. Nu låg det nära till hands att fortsätta denna samverkan på en större skådeplats, och snart fick man se det liberala och det socialdemokratiska partiet ständigt gå hand i hand vid de stora samhällsfrågornas behandling o. lösning.

Inom riksdagen kunde intet parti numera ensamt uppnå ett flertal, som satte det i stånd att bilda regering på egen hand. Varje regeringsbildande parti fick därför söka stöd av ett annat parti, och för de liberala berodde det på, om de skulle söka detta stöd uteslutande hos socialdemokraterna eller växelvis hos dem och den moderata högern, som tagit arv efter den gamla konservativa.

De valde det förra.

Under inverkan av de häftiga strider, som försvarsfrågan framkallade, avgick ministären Staff i början av 1914, och makten övergick till högern. Den tvingande situationen, som världskrigets utbrott skapade, nödgade på hösten samma år Staff och de liberala att "med sammanbitna tänder" gå med om en oundgänglig förstärkning av försvaret, som sedan dess i hög grad lättat bevarandet av Sveriges neutralitet. Härigenom löstes dock icke bandet emellan de liberala och socialdemokraterna, och det höll ännu provet, sedan ledningen bland de förre efter Staffs förtidiga död året därpå övergått till mindre betydande förmågor.

Sedan två regeringar av moderat färg försökt sig vid makten, kom på hösten 1917 den stund, då den förenade vänstern fick övertaga makten och ansvaret. I kraft av läran om den fruktbärande samverkan ansågs den nya vänsterregeringen böra tagas ur båda de samverkande partierna. Den liberale professor Edén blev statsminister, men i statsrådet intogos flera socialdemokrater, och bland dem främst Branting, som dock nästan omedelbart fick avgå på grund av sjukdom och kanske andra samverkande orsaker. Sedan dess har den förenade vänsters regering fortfarit att leda reformarbetet i den riktning, som angavs och utmättes av de för båda partierna gemensamma punkterna i det stora vänsterprogrammet.

Det plötsliga genomdrivandet av den vitodfattande kommunala rösträttsreformen med lika rösträtt vid alla val inom kommunerna hade till omedelbar följd en upplösning av Första kammaren, och nyval till densamma verkställdes av de efter nya grunder utsedda landstingen och stadsfullmäktige. Såsom väntat var, medförde dessa val en högst betydande förskjutning av dess tyngdpunkt till vänsterns förmån. De förenade vänsterpartierna befinna sig numera därstädes i en avgjord majoritet och av dem äro i sin ordning socialisterna det vida starkare partiet med 52 röster mot 16 något.

Med anledning därav, och då alltså socialisterna äro det starkaste partiet i båda kamrarna, har fråga uppstått, om den nuvarande regeringen bör sitta i orubbat bo eller ersättas av en annan med ändrad sammansättning.

Provryttare emellan. Provryttaren Svensson kommer in i en kupé, där det förut sitter en pälsklädd herre.

Svensson presenterar sig:

— Förlåt, mitt namn är Svensson, jag reser i gardiner.

— Tack så mycket, mitt namn är Andersson, jag reser i päls, men jag fryser ändå.

Ett stilla familjegräl. Hustrun: — Vart skall du gå, Edward?

Mannen: — En klok hustru frågar icke vart hennes man går.

Hustrun: — Men en "klok" man ska alltid ha reda på vart hustrun går.

Mannen: — Min vän, en klok man har aldrig någon hustru.

Varje flaska
— uppfyller det löfte, som beror yttersa gränsen av uppfriskande.
Avkylande, behagligt och hälsosamt. Bevisat genom åratad av populär uppskattning.
Begär det äkta genom fulla namnet — tillnamn uppmuntra substitut.
THE COCA-COLA CO.
WINNIPEG, MAN.
Made in Canada
Order a case from your dealer.

Drink Coca-Cola in bottles

Dr. Philip A. Eckman
Skandinavisk Tandläkare
Tändernas vård

får icke försummas, om ni önskar behålla eder goda hälsa. Det har bevisats att alla svåra sjukdomar komma av dåliga eller försummade tänder. — Jag står med nöje till eder tjänst och vill giva eder alla råd jag kan och vill undersöka edra tänder gratis.

TANDER UTDRAGAS SMARTFRITT
ALLT ARBETE GARANTERAS

Dr. PHILIP A. ECKMAN
Manitoba Hall Block,
293 Portage Ave., Winnipeg, Man.

COPENHAGEN

Garanterad absolut ren och den bästa tuggtobak i världen.

Behaglig och varaktig emedan den är tillverkad av den bästa, rika, saftiga bladtobak.

TUGGTOBAK